

תקציר הערותינו להצעת חוק חובת גילוי לגבי מי שנתמך על ידי ישות מדינית זרה (תיקון) (הגברת השקיפות לגבי נתמך שעיקר מימונו מתרומות של ישויות מדיניות זרות), התשע"ו-2015

1. להלן עמדת האגודה לזכויות האזרח בנוגע להצעת החוק שבנדון. יאמר מיד, כי **אנו סבורים שמדובר בהצעת חוק בלתי ראויה ואנטי דמוקרטית, הפוגעת בזכויות יסוד, ואנו מתנגדים לה מכל וכל.**
2. הצעת החוק מבקשת להטיל שורה של חובות על עמותות אשר רוב המימון שלהן מגיע מ"ישות מדינית זרה", כמוגדר בחוק. העמותות עליהן יחול החוק יחויבו לציין שעיקר מימונן הוא מישות מדינית זרה, בכל פרסום שלהן, לרבות בשלטי חוצות, באמצעי תקשורת עם מימד חזותי (טלוויזיה, אינטרנט, עיתונות), בכל פנייה בכתב לעובד או נבחר ציבור ובכל דו"ח. כן יחויבו לציין זאת לפרוטוקול בכל דיון ציבורי עם עובדי או נבחרי ציבור (שיש בו פרוטוקול). ברוב המקרים הללו אף יחויבות לפרט את שמות המדינות.
3. הצעת חוק זו הינה הצעה אחת מתוך שורה של יוזמות שונות, שקודמו בשנים האחרונות, שמטרתן להגביל את פעילותם של ארגוני זכויות אדם, וזאת בשל העובדה שהאגודה שלהם שונה מזו של הרוב הפוליטי ו/או הממשלה.
4. תכלית השקיפות, לכאורה, של הצ"ח כבר קיימת כיום, שכן החוק הקיים כיום כבר מחייב עמותות בהתנהלות של שקיפות, לרבות בקשר לתרומות ובתוך כך גם מישויות מדיניות זרות. בנוסף, הצעת החוק שלפנינו מיישמת תכלית זו באופן סלקטיבי ביותר ע"י התמקדות בתרומות מסוג אחד בלבד, תוך התעלמות מתרומות פרטיות מגורמי חוץ, שהן סוג התרומות שמקבלות עמותות העוסקות בקידום אג'נדה פוליטית ימנית. יודגש, כי גורמי חוץ פרטיים התורמים לארגונים ולמטרות שונות בישראל משפיעים באופן דרמטי לא פחות, ואולי אף יותר, על הפוליטיקה והמדיניות בישראל; וסכומי התרומות ממדינות זרות קטנים יחסית להיקפי התרומות של תורמים פרטיים מחו"ל.
5. ככל שעולה טענה בדבר שקיפות העמותות הפועלות בישראל, לרבות הצורך לחשוף אינטרסים נסתרים מהציבור, אזי יש צורך להחיל כללי שקיפות וחובת דיווח על כספים המגיעים לשלל הארגונים והמטרות מכלל הגורמים התורמים בארץ ומחו"ל. לאור כל האמור לעיל, ברור שלא שקיפות וחשיפת אינטרסים נסתרים עומדת לנגד עיניי מקדמי תזכיר החוק, אלא יצירת מנגנון לרדיפה פוליטית ולפגיעה בפעילות ובלגיטימיות של ארגונים שאינם נושאים חן בעיני הרוב הפוליטי בעת הזאת.
6. יוזמי החוק טוענים כי הם מבקשים למנוע התערבות לא לגיטימית של מדינות זרות בריבונות ישראל. אולם יש לזכור שמדינת ישראל מקבלת מאותן מדינות כספים בסדרי גודל אדירים של מיליארדי שקלים. מעורבותן של מדינות זרות מתבטאת בכל תחומי החיים: בחינוך, בתרבות, בבריאות, ברווחה, וכמובן בביטחון. יתר על כן, סכומי התרומות של מדינות זרות לארגוני זכויות אדם זניחים לעומת הסכומים שמקבלת מדינת ישראל מאותן מדינות.
7. הצעת החוק מבקשת לסמן את הארגונים כמי שפועלים לקידום אינטרסים זרים ובלתי לגיטימיים

לכאורה, זאת על אף שמדובר במדינות שהן ידידותיה הטובות ביותר של ישראל, שהינן התומכות והשותפות החשובות ביותר שלה בכל תחומי החיים. זאת ועוד, הבסיס ליחסיה של מדינת ישראל עם המדינות הדמוקרטיות הוא קיומם של ערכים משותפים, ובראש ובראשונה דמוקרטיה וזכויות אדם. תרומתן של המדינות הזרות לארגוני זכויות האדם בישראל נועדה לקדם את אותם ערכים משותפים.

8. יוזמי הצעת החוק מבקשים להשתיק את הארגונים ולגרום לדה לגיטימציה שתרתיע אחרים מלשתף איתם פעולה. יתרה מזו, יוזמי ההצעה מכוונים באופן מוצהר לסגירת הארגונים ולהשתקת פעילות ביקורתית נגד הממשלה ומבקשים לצנזר את השיח הציבורי, כך שמה שיושמע בו יהיה אך ורק מה שמקובל על הרוב הפוליטי השולט.

9. החופש לבקר את השלטון, לפקח על פעילותו ולסייע לאלה הנפגעים ממנו – כל אלה הינן דרכי פעולה חיוניות ולגיטימיות בדמוקרטיה. מכאן שטיפוח אווירה ציבורית עוינת כלפי העוסקים בהגנה על זכויות האדם חותר תחת אושיות המשטר הדמוקרטי. יש לזכור, כי ההתנכלות לארגוני זכויות אדם פוגעת באוכלוסיות המוחלשות ביותר בישראל ובשטחים אשר הארגונים מייצגים אותן ומהווים עבורן קול.

10. כידוע, ארגוני זכויות האדם בישראל הם מגוונים, ופעילותם מכסה קשת רחבה של נושאים ובהם צדק חברתי-כלכלי, שוויון, חופש ביטוי, הגנה על הפרטיות ועוד. הארגונים שבהם עוסק תזכיר החוק דנן, עוסקים בין השאר גם בזכויות האדם בשטחים. נראה שפעילות זו היא המניע לחקיקה המנסה להגביל את אותם ארגונים. במצב בו שרויה מדינת ישראל, מצב של כיבוש מתמשך שבו יש חיכוך גדול בין אוכלוסיות שונות ובינן לבין כוחות הביטחון, פעילות הארגונים העוסקים בזכויות האדם בשטחים נחוצה וחיונית בכדי להבטיח שישראל תבחן כל הזמן את עצמה ואת פעילותה, ותנסה כל העת לשפר ולפעול לקידום זכויות אדם.

11. למרבה האבסורד, נראה כי גם הגורמים הרשמיים בישראל – האזרחיים והביטחוניים כאחד – מודעים לחשיבות של פעילות ארגוני זכויות האדם בישראל, לרבות בהקשר של זכויות האדם בשטחים. בהתאם, בדוחות רשמיים של משרד החוץ, מציינת המדינה באופן עקבי, וכעובדה שיש להתפאר בה, את קיומה של חברה אזרחית שוקקת בישראל, ובמיוחד את ארגוני זכויות אדם ועבודתם החשובה. זאת ועוד, כל הגורמים האזרחיים והביטחוניים בישראל מקיימים דיאלוג שוטף עם ארגוני זכויות האדם, לומדים את טענותיהם וממצאיהם, ואף פועלים לעיתים תכופות בהתאם לטענות הארגונים המופנות אליהם.

12. במדינה דמוקרטית אין להצר פעילות פוליטית, חברתית ואחרת על פי השקפת עולמם הפוליטית, דתית או חברתית של חלק מהאוכלוסייה במדינה, תוך ניצול הכוח הפוליטי של אותה קבוצה בעת נתונה לצורך סילוק מי שאינו נושא חן בעיניהם מהזירה. זו אינה דמוקרטיה מתגוננת, זו פשוט אינה דמוקרטיה.

13. אנו מתנגדים לקידום הצעת החוק שבנדון, ומקוים שתוסר מסדר היום כדי להבטיח את המשך פעילותה החשובה של החברה האזרחית בישראל, את חופש ההתאגדות וחופש הביטוי לכל אזרחי ותושבי המדינה, ללא הבדל של השקפת עולם.